

מהדורת סיכומי גליון 41

סיכומי הדרף - היזמי

רבי יחזקאל בן קרחא אומר: כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה - רומח לאדם שחורץ ואינו קוצר. פנחס דרין צ"ט

מסכת עירובין נח - סד

דף נח

במה מודדין את התחום?

אין מודדין אלא בחבל, (אף ששולשלאות של ברזל טובים יותר) [ובידו חבל מדה], של חמשים אמה, [ארך החצר מאה באמה ורחב חמשים בחמשים, - בחבל של חמשים אמה מדוד], לא פחות [שלא למעט], ולא יותר [שלא להרבות].

באיזה חבל? ל"ק: בסיב שסביב הדקל, ול"ב י"א בנרגילא, וי"א כל"ק, ולרב יוסף של פשתן. אין מודדין? ע"י ששמים את החבל כנגד לבו [שלא יהיה אחד כנגד ליבו ואחד כנגד רגלו]

לקשור פרה אדומה משתמשים בחבל של מגג, ולקשור את בגדי הסוטה משתמשים בשל נצרים.

אין מודדים הר וכותל?

אם עולה י"ט מתוך ה' אמות: לל"ק מודדו כקרקע ישרה, לל"ב: מבליעו* ואם א"י קודר***, אם עולה י"ט מתוך ד' אמות: לל"ק מבליעו* ואם א"י קודר, לל"ב: אומדו, ובגיא מבליעו [אין טורח]

אין חוט המשקולת יורד כנגדו ולא ניחא תשמישיה: אומדו, ובגיא מבליעו, [אין טורח] חוט המשקולת יורד כנגדו עד ד"ט: מודד את הרצפה מדידה יפה,

*ואם אינו ההבליעו ממולו יכול ללכת מן הצד (ולא יצא חוץ לתחום, לא מן הצד ולא מלפניו, אף שיחזור אל תוכו לאחר מכן, [גזירה משום הרואים שיאמרו ע"כ תחום שבת]), **בחבלים של ד"א ע"י שאחד יחזיק כנגד ליבו ואחד כנגד מרגלותיו,

עד כמה יהיה עומקו של גיא?

אם אין חוט המשקולת יורד כנגדו: לאחרים ורב יוסף: עד אלפיים אמה, להברייתא: עד מאה אמה, אם חוט המשקולת יורד כנגדו: עד יותר מאלפיים אמה,

אין מקדרין לא בעגלה ערופה ולא בערי מקלט, [מפני שהן של תורה]

דיני מדידה

אין מודדין אלא ע"י מומחה

ריבה לצד אחד ומיעט לצד אחר - שומעין לצד שריבה, ומותחין קו כנגד הצד הזה

ריבה אחד ומיעט אחד - שומעין לזה שריבה, בתנאי שלא ירבה יותר ממידת העיר באלכסון [דטפי מהכי לא תלינן בטעות]

אפילו עבד ושפחה נאמנין לומר עד כאן תחום שבת [האמינו אותם רבנן בדרבנן]

דף נט

מתי צריך לשייר חלק מן העיר מחוץ לעירוב?

בעיר של יחיד (שלא עוברים שם ס' ריבוא) ל"צ, אפי' כשנעשית של רבים. (בתנאי שאין שם ר"ה*)

עיר של רבים צריך אפי' כשנעשית של יחיד*** צריך שיור, (אפי' שאין שם ר"ה), אבל אם אין לה אלא פתח אחד ל"צ שיור,

*דאם יש שם ר"ה, לר"י מערבין אותו ע"י ב' לחיים או ב' קורות מכאן ומכאן וסגי בזה.

**אא"כ לא נשאר חמשים דורות שאז א"כ כבר לשייר.

כמה הוא השיור?

לר' יהודה: חמישים בתים (כעיר חדשה)

לרבי שמעון: שלש חצרות של שני בתים. וכן הלכה.

לר' יצחק: אפי' בית אחד, (ספק אם אמר מסבא או מגמרא)

ולכו"ע לא צריך שיהיה השיור ראוי לערב עם העיר (אביי ד' ס.)

האם אפשר לערב רק חצי העיר?

לל"ק: לארכה לא, אבל לרחבה כן, [יש לכל צד לצאת דרך הפתח שבצידו]

לל"ב: אפי' לרחבה לא [א"א לסלק ר"ה שלא יעברו זע"ז]

ואם עשה דקה בגובה ד"ט בפני כל מכוי ומכוי, מערבין את העיר לחלקים [גלי אדעתייהו שלא משתמשים אצל השני]

סולם תורת פתח או תורת מחיצה ולמאי נ"מ?

אם בצד אחד של העיר יש סולם: לרבה: הוי פתח, לר"נ נשארה המחיצה [אולינן לקולא] סולם שבין שתי חצירות: הוי פתח, ויכול לערב יחד אם רוצה, ואפי' שריצף את הכותל בסולמות, (אפילו ביתר מעשר) - אכתי תורת מחיצה עליו, ויכול לערב אחד אם רצה

עלייה גבוה י"ט* שיש סולם בינה לחצר: לר"נ: נשאר מחיצה ואין בני העלייה אוסרים על החצר,

*אבל אם אין העלייה גבוה י"ט, ויש פתח של י' אמות על העלייה, בני העלייה אוסרים, עד שיעשה דקה לפני הסולם.

דף ס

מי שנמצא בדרך ועירב עם בנו והניח לו פתו רחוק יותר מאלפים ממקומו, וביתו בתוך אלפיים, שבייתו בביתו,

ואם ביתו חוץ לאלפיים, ועירובו בתוך אלפיים, (כגון: שעירב למזרח וביתו למערב או הפוך, או שבייתו קאי באלכסון ממנו ועירובו ישר לפניו) שבייתו במקום עירובו,

הנותן עירובו בתוך עיבורה של עיר לא עשה ולא כלום,

הנותן עירובו חוץ לעיבורה, מה שמרוויח מצד אחד מפסיד מצד שני,

אם כלתה מידתו באמצע העיר איבד גם את כל מה שיותר מאלפיים בתחומו בעיר.

הניח עירובו חוץ לעיר וכלתה מדתו בסוף העיר

לרבי"ל: נעשית לו העיר כולה כארבע אמות, ומשלימין לו את השאר. גורס במשנה אין אנשי עיר קטנה מהלכין את עיר גדולה)

לרבי אידו: אין לו אלא אלפיים אמות ממקום שבייתו. (גורס במשנה אנשי עיר קטנה מהלכין את עיר גדולה)

דף סא

עיר שיושבת על שפת הנחל

אם יש לפניה דקה ארבעה אמות, (ולא סגי בד"ט, משום דאיכא פחד), מודדים לה משפת הנחל, ואם לאו - אין מודדין לה אלא מפתח ביתו. [מפחדים להשתמש שם ולכן אינו נחשב מן העיר]

למה התיר רבי שיהיו בני גדר יורדין לחמתן בשבת, ולא בני חמתן עולין לגדר?

א] דבני גדר עשו דקה ולא בני חמתן, ולכן תחום של בני גדר מבליע את חמתן.

ב] כי בני גדר היו הורגין את בני חמתן, (תקנה), אבל כשהיו הולכים לשם היו מתכופפים להם ולא הורגים אותם, ובשבת יש בה שכרות.

ג] חמתן היתה עשויה כקשת, שהיה בין היתר שלה יותר מד' אלפיים, ולכן מדדו לה

ד] אנשי גדר היתה עיר גדולה ותחומה מבליע את של גדר, משא"כ חמתן היתה עיר קטנה.

מתי כל העיר כד"א ומתי לא?

נתן עירובו בעיר שיש בה דיוורין: לת"ק: כל העיר כד"א, לר"ע: אין לו אלא אלפיים ממקום תחומו,

נתן עירובו במקום שאינו ראוי לדיוורין: לכו"ע אין לו אלא אלפיים ממקום עירובו,

נתן עירובו בעיר חרבה: לת"ק: לשמואל: אין לו אלא אלפיים ממקום עירובו, לר"א כל העיר כד"א

דף סב

פרק הדר

מתי נכרי או כותי הדר בחצר אוסר הטלטול בבתי ישראל?

לר"מ: אפי' כשיש רק ישראל אחד עימו, [דירת נכרי לאו שם דירה, וגזירה שלא ילמד ממעשיו, ואף שהגוי חשוד אשפכות דמים, יתכן שגם ישראל אחד יגור איתו ולכן גזרו עליו שלא יועיל כלום עד שישכור את רשותו, והעכו"ם לא ירצה* וזה יקשה על ישראל עד שיצא משם]

לראב"י: דווקא כשיש ב' ישראלים עימו, [כנ"ל, אלא דאינו שכיח שישראל אחד יגור עם הנכרי, ולכן לא גזרו רבנן אלא בב' ישראלים הגרים איתו] (י"א שהלכה כמותו, [דורשים כן], וי"א מנהג כמותו [מורין כן ולא דורשים כן], וי"א שרק נהגו כמותו [לא מוחין במי שנוהג כך])

*למ"ד שכירות בריאה: חושש שיחזיק ברשותו,

למ"ד שכירות רעועה: חושש משום כשפים.

מה הדין צדוקי (ישראל שהמיר) הגר במבוי?

לת"ק ור"י: דינו העכו"ם, וצריך לשכור את רשותו **לרשב"ג:** דינו כישראל וסגי לבטל את רשותו, אך צריך להשתמש לפני שישתמש הצדוקי ויחזור מביטולו

איך שוכרים רשות העכו"ם ממנו?

לכו"ע סגי בפחות משוה פרוטה, [חשוב ממון אצל הגוי],

לרב הסדא: בשכירות בריאה, שיוכל למלאות החצר בספסלים,

לרב ששת: בשכירות רעועה, אפי' שלא יוכל למלאות החצר בספסלים.

מתי הנכרי אוסר בחצר?

אם הוא נמצא בשבת או שיגיע בשבת: הנכרי אוסר על ישראל להכניס ולהוציא בביתו,

אם אינו נמצא כלל בשבת: הישראל - אפי' שאינו נמצא - אוסר להכניס ולהוציא בבית העכו"ם,

[דירה בלא בעלים - לא שמה דירה, **ישראל**, גזרו שיאסור אפי' שכאינו נמצא אטו כשנמצא, **נכרי** לא גזרו כשאינו נמצא כי גם כשנמצא אינו אלא גזירה שלא ילמד ממעשיו].

מה אסור להורות במקום רבו?

אפי' דבר פשוט מאוד, (ביצה ככותח שיש בו חלב), **ואפי'** דבר שכתוב להדיא, (מגילת תענית) אסור

דף סג

למי אסור להורות במקום רבו?

תלמיד ממש: במקום רבו חייב מיתה, שלא במקום רבו: איסור יש, מיתה אין.

תלמיד חבר: במקום רבו אסור, שלא במקום רבו מותר,

לאפשרו מאיסורא או לנדות על כבוד שמים - אפילו בפניו מותר. [במקום חילול ה' אין חולקים כבוד לרב]

בדיקת סכין ע"י הרב של העיר, מתי כן ומתי לא?

חכם רואה לעצמו אפי' במקום רבו, **אבל** כשקונה בשר אינו נקרא לעצמו, **וכן** אם התחילו לדבר אודות כבוד הרב חייב להראות לו, (ת"א א') **או** כאשר הוא מופלג בתורה תמיד חייב להראות לו (ת"ב ב'),

כל המורה הלכה בפני רבו ראוי להכישו נחש, נקרא חוטא,

כל הנותן מתנותיו לכהן אחד - מביא רעב לעולם,

כל המורה הלכה בפני רבו: **מורידין** אותו מגדולתו, (כמו באלעזר שהורה הלכות גיעול בפני משה, ויהושע לא הוצרך בו), **הולך** לשאול בלי ילדים (כיהושע שהציע להרוג את אלדד ומידד ומת בלא בנים)

על מה נענש יהושע שלא היו לו בנים?

שהורה הכלה בפני רבו, (כנ"ל)

שביטל את ישראל לילה אחת מפריה ורביה, (כי בלילה ארב על העיר, וכשהארון שריו בחוץ, אסורים בתשמיש, והוכיחו המלאך ע"ז ועל הביטול תורה של אותו לילה,

גדול תלמוד תורה יותר מהקרבת תמידין, [המלאך הוכיח את יהושע יותר על ביטול תורה מביטול התמיד]

נשי עמי תגרשון מבית תענוגיה, על מי נאמר?

על הישן בקילעא שאיש ואשתו שרויין בה, **לרב יוסף:** אפילו באשתו נדה, **לרבא:** אם אשתו נדה היא - תבא עליו ברכה, (שהוא שומר עליהם), ואינו כדבריו, דעד עכשיו הרי שמרו את עצמם לבד.

איך עושים במבוי שהגוי לא רוצה לשכור את רשותו?

לאביי: מבטלים כל הישראלים רשות לאחד, ונמצא דהוי כישראל אחד הגר עם עכו"ם, דהוא מילתא דלא שכיחא שיבטלו כולם רשותם לאחד, ובדבר לא שכיח לא גזרו חכמים, **לרבא:** אחד יבקש ממנו רשות להניח אצלו חפץ, והו"ל שכירו וליקטו שאפשר לעבר איתו.

דף סד

אם יש כמה 'שכירו או לקטו' בבית אחד האם אוסרים זע"ז?

לא אמרו שכירו וליקטו להחמיר.

לא יפטר אדם מחברו אלא מתוך דבר הלכה, שמתוך כך זוכרו.

עצות לקיום הנכסים שלא ישלוט בהם עין הרע

המחזיק בנכסי הגר או בעל בנכסי אשתו או עשה עסקה והרוויח, או מצא מציאה, מה יעשה כדי שיתקיימו בידו? **יקח** בהן ספר תורה, או יכתוב בהם תפילין.

שתי רביעית יין (אפי' איטלקי) האיך יפיג את יינו?

ילך ברגל דרך מיל או ג' מילין ברכיבה, או ישן שינה כל שהוא, אבל יותר מרביעית ההליכה טורדו, והשינה משכר אותו יותר.

מה למדנו מסיפורו של ר"ג שהורה לר' אלעאי שמצא פת בדרך ליטול אותו ולהחזירו לגוי?

- א. שאין מעבירין על האוכלין, והיום שבנות ישראל פרוצות בכשפים - מעבירין על פת שלימה,
- ב. שהולכין אחרי רוב עוברי דרכים (ולכן הפת היה אסור באכילה),
- ג. שחמצו של נכרי אחר הפסח מותר בהנאה.

מה למדנו מסיפורו של ר"ג שלא היפר הנדר מיד אחר ששתי עד שרכב, ושוב ירד מחמורו?

- א. רביעית יין האיטלקי משכר, ושיכור אין לו להורות,
- ב. דרך מפגיגה את היין,
- ג. אין מפירין נדרים רכוב, מהלך, עומד ויושב, [פותחים רק בחרטה וצריך יישוב הדעת] ויש חולקים ע"ז.

דין השיכור

שתי רביעית יין אל יורה, ור"ג, כל כמה דלא שתי רביעית יין - אין דעתו צלולה להורות, **שתי** - שיכול לדבר בפני המלך - אל יתפלל, ואם התפלל - תפלתו תפלה, **שיכור** - שא"י לדבר בפני המלך - אל יתפלל, ואם התפלל - תפלתו תועבה, **אם** לא הגיע לשכרותו של לוט: מקחו מקח, וחייב בכל המצוות, חוץ מתפילה*, **הגיע** לשכרותו של לוט: פטור מכלום. ***ועפ"ז** אפשר לפטור את כל העולם כולו מן הדין על חוסר הכוונה בתפילה [כלל ישראל כשיכור מאז שנחרב הבית - 'שכורה ולא מיין']